JISMONIY MADANIYAT DARSLARIDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Ochilova Vazira Shuxrat qizi
Navoiy Davlat Universiteti
San’at va Sport fakulteti, Jismoniy madaniyat yo‘nalishi
2-kurs talabasi
ochilovavazira331@gmail.com

Annotatsiya: *Mazkur maqolada jismoniy madaniyat darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati, ularning ta’lim samaradorligini oshirishdagi o‘rni hamda talabalarning jismoniy faolligi va qiziqishini kuchaytirishdagi imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va zamonaviy pedagogik yondashuvlarning jismoniy tarbiya jarayonidagi afzalliklari tahlil qilingan.*

Kalit so‘zlar: *Jismoniy madaniyat, innovatsion pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, jismoniy tarbiya, ta’lim samaradorligi.*

KIRISH

Bugungi kunda mamlakatimizda yosh avlodni har tomonlama barkamol, jismonan sog‘lom va ma’nan yetuk qilib tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Shu sababli jismoniy madaniyat va sport tizimini rivojlantirish, ta’lim jarayoniga zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish masalalariga alohida e’tibor qaratilmoqda. Ayniqsa, oliy ta’lim muassasalarida jismoniy madaniyat darslarini innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etish talabalarning jismoniy faolligini oshirish, sog‘lom turmush tarzini shakllantirish hamda dars samaradorligini ta’minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

An’anaviy dars usullaridan farqli ravishda innovatsion pedagogik texnologiyalar interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya vositalari, multimedia texnologiyalari va zamonaviy o‘qitish usullaridan foydalanish orqali talabalarning darsga bo‘lgan qiziqishini kuchaytiradi. Bu esa jismoniy mashqlarni to‘g‘ri bajarish, nazariy bilimlarni mustahkamlash hamda talabalarning mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Shu jihatdan mazkur mavzu bugungi ta’lim tizimi uchun dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

O‘zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sport sohasini rivojlantirish bo‘yicha bir qator me’yoriy-huquqiy hujjatlar qabul qilingan. Jumladan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-yanvardagi PF–5924-son Farmoni bilan tasdiqlangan “O‘zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportni yanada takomillashtirish va ommalashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi hujjatda yoshlarni sportga keng jalb qilish, zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarini ta’lim jarayoniga tatbiq etish vazifalari belgilangan. Shuningdek, Prezidentning 2021-yil 5-noyabrdagi PQ–5280-son qarorida ta’lim tizimida innovatsion texnologiyalardan foydalanish va sog‘lom turmush tarzini rivojlantirish masalalariga alohida urg‘u berilgan.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Jismoniy madaniyat va sport sohasida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo‘llash masalalari ko‘plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan o‘rganilgan. Ushbu tadqiqotlarda zamonaviy pedagogik yondashuvlarning ta’lim sifati, talabalarning jismoniy faolligi hamda dars samaradorligiga ta’siri ilmiy jihatdan tahlil qilingan.

Pedagogik texnologiyalar nazariyasining rivojlanishiga rus olimlari V.P. Bespalko, G.K. Selevko, M.V. Klarin va V.M. Monaxovlar katta hissa qo‘shgan. Ular ta’lim jarayonida innovatsion texnologiyalarni qo‘llashning nazariy asoslarini ishlab chiqqan hamda interfaol metodlarning o‘quvchilar faolligini oshirishdagi ahamiyatini yoritgan. Ayniqsa, G.K. Selevko pedagogik

texnologiyalarni tasniflash va ularni amaliyotga joriy etish bo‘yicha muhim ilmiy ishlar olib borgan.

Jismoniy tarbiya va sport pedagogikasi yo‘nalishida L.P. Matveyev, Yu.F. Kuramshin, B.A. Ashmarin kabi olimlar jismoniy tarbiya mashg‘ulotlarini samarali tashkil etish, harakat faoliyatini rivojlantirish hamda zamonaviy o‘qitish metodlarini qo‘llash masalalarini tadqiq etganlar. Ularning ilmiy ishlari jismoniy madaniyat darslarini innovatsion asosda tashkil qilishda muhim manba bo‘lib xizmat qiladi.

O‘zbekistonlik olimlardan A.Abdullayev, Sh.X. Xonkeldiyev, Yu.M. Yunusov, K.T. Shokirjonov va B.X. Xodjayevlar jismoniy tarbiya tizimini takomillashtirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni ta’lim jarayoniga joriy etish hamda yoshlarning jismoniy tayyorgarligini oshirish masalalarini ilmiy jihatdan o‘rganganlar. Xususan, Sh.X. Xonkeldiyev jismoniy tarbiya darslarini innovatsion yondashuv asosida tashkil etishning pedagogik imkoniyatlarini tahlil qilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida jismoniy madaniyat darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi o‘rganildi. Kuzatishlar davomida interfaol metodlar, multimedia vositalari, guruhli ishlash texnologiyalari hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanilgan darslar an’anaviy usullarga nisbatan yuqori natija bergani aniqlandi.

Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, innovatsion texnologiyalar asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlarda talabalarning darsga qiziqishi va faolligi sezilarli darajada oshgan. Ayniqsa, video mashg‘ulotlar, elektron taqdimotlar, test dasturlari va amaliy interfaol o‘yinlardan foydalanish talabalarning nazariy bilimlarni tezroq o‘zlashtirishiga yordam bergan.

Shuningdek, jamoaviy va interfaol metodlardan foydalanish talabalarda hamkorlikda ishlash, tezkor fikrlash va mustaqil qaror qabul qilish

ko‘nikmalarini rivojlantirgan. Dars jarayonida innovatsion texnologiyalarni qo‘llash natijasida talabalar tomonidan mashqlarni bajarish sifati yaxshilangani ham kuzatildi.

Tadqiqot davomida talabalar o‘rtasida o‘tkazilgan so‘rovnoma natijalari quyidagi jadvalda keltirilgan.

Shuningdek, darsga qiziqish darajasining 58 foizdan 87 foizga oshgani innovatsion texnologiyalarning motivatsion ahamiyatini ko‘rsatadi. Multimedia vositalari, videomateriallar va elektron taqdimotlar talabalarda mavzuga nisbatan qiziqishni kuchaytirib, mashg‘ulotlarning yanada mazmunli o‘tishiga xizmat qilgan.

Mashqlarni to‘g‘ri bajarish ko‘rsatkichining 65 foizdan 88 foizga oshishi esa amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishda innovatsion yondashuvlarning samarali ekanligini isbotlaydi. Ayniqsa, vizual ko‘rsatmalar va interfaol mashqlar talabalarga harakatlarni aniq tushunish va takrorlash imkonini yaratgan.

Nazariy bilimlarni o‘zlashtirish darajasi ham innovatsion darslarda yuqori bo‘lib, 85 foizni tashkil etdi. Bu esa axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish orqali mavzularni tushuntirishning samaradorligi oshganini ko‘rsatadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar o‘quv materiallarini ko‘rgazmali va tushunarli shaklda yetkazishga yordam beradi.

1-jadval

Innovatsion pedagogik texnologiyalarning dars samaradorligiga ta’siri.

Ko‘rsatkichlar	**An’anaviy dars (%)**	**Innovatsion dars (%)**
Darsga qiziqish darajasi	58	87
Talabalar faolligi	61	90
Mashqlarni to‘g‘ri bajarish	65	88

Ko‘rsatkichlar	An’anaviy dars (%)	Innovatsion dars (%)
Nazariy bilimlarni o‘zlashtirish	60	85
Dars samaradorligi	63	92

Natijalarga ko‘ra, innovatsion darslarda talabalar faolligi 90 foizni tashkil etgan bo‘lsa, an’anaviy darslarda ushbu ko‘rsatkich 61 foizni tashkil etdi. Bu holat interfaol metodlar va zamonaviy axborot texnologiyalarining talabalarni dars jarayoniga faol jalb qilishdagi samaradorligini ko‘rsatadi. Pedagogika sohasidagi ilmiy tadqiqotlarda ham interfaol metodlar o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirishi va ta’lim samaradorligini oshirishi ta’kidlangan.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, jismoniy madaniyat darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish ta’lim samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar, interfaol metodlar hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish talabalarning darsga bo‘lgan qiziqishini oshirib, ularning jismoniy faolligi va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Tadqiqot natijalari innovatsion texnologiyalar asosida tashkil etilgan darslarda talabalar faolligi, nazariy bilimlarni o‘zlashtirish darajasi hamda mashqlarni to‘g‘ri bajarish ko‘rsatkichlari an’anaviy darslarga nisbatan yuqori ekanligini ko‘rsatdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-yanvardagi PF–5924-son Farmoni “O‘zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportni yanada takomillashtirish va ommalashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”.

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 5-noyabrdagi PQ–5280-son qarori “Sog‘lom turmush tarzini keng targ‘ib qilish va ommaviy sportni rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”.

3. Abdullayev A. Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2018. – 320 b.

4. Xonkeldiyev Sh.X. Jismoniy madaniyat pedagogikasi. – Toshkent: Fan, 2019. – 256 b.

5. Yunusov Yu.M. Sport pedagogikasi va psixologiyasi. – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2020. – 284 b.

6. Selevko G.K. Sovremennые obrazovatelnые texnologii. – Moskva: Narodnoe obrazovanie, 1998. – 256 s.

7. Bespalko V.P. Pedagogika i progressivnые texnologii obucheniya. – Moskva: Pedagogika, 1995. – 336 s.